

★ ఆ గ ఘ రో జు లు ★

★ అంగరసూర్యరావు ★

ఆగఘ పదమూడు

‘ప్రాం ధరపెరిగింది. గోంగూర పెరిగింది. తెల్లదుంపల ధరపెరిగింది అని చెబుతారేగాని శీతంపెరిగిందని ఎప్పుడైనా చెప్పారా?’ అంది తెచ్చిన కూరగాయల నంది అందుకుంటూ ఆవిడ. వారానికి ఆరురోజులు అసీనులోనూ ఆదివారం నాడు యింట్లోనూ చీవాట్లు తప్పదనుకుంటాను గునుస్తాప్రాణికి. కొంతసేపు విశ్రాంతి తీసుకుందామని వదులుకున్నాను. గదిలోకి గాలిరాదు. వివస కర్ర వుందా అని అడిగాను అవిణ్ణి. దానితో ఆవిడ తిరిగి తన శోరణి ప్రారంభించింది.

“రోజుకు కొన్ని గంటలు యింట్లో వుండ దానికి బాధపడతారు, నేను రోజంతా గాలిరాని గదిలో పడిచావారికదా! ఎక్కడైనా కుత్రమైన యిల్లు చూడమంటే చూడరు. ఈవేళైనా వెళ్లి చూడండి.”

గదిలో ఒకమూల పొయ్యి: వంటసామానులు: మరొకవైపు మూడు పెట్టెలు: ఒక మంచం: ఒక కుర్చీ: గదికి వైన నల్లగా మసి బారివున్న యింటికప్పు. ఈ వరకంలో ఎంతకాలం బాధ పడారో?

పది గంటలకు భోజనంచేసి గృహస్వేషణకు బయలుదేరాను. పూర్వకాలంలో వరుణ్ణి వెతక దానికి ఎన్నో చెప్పులజతలు అరిగేవట ఆరోజుల్లో అడవిల్లలుగలవార్లకు బాధ అయితే ఈరోజుల్లో అద్దెయిళ్లలో వుండేవార్లకుబాధ. ఒక పేటంతా తిరిగాను. ఖాళీలేదన్న సమాధానమే వచ్చింది. ఏసిగి తిరిరి వస్తూ వస్తూ దోషలో ఒక కుర్రాణ్ణి

అడిగాను. వాడు గోళం అటలోంచి తలవైకెత్తి ఎదిరిల్లు ఖాళీగా వుందనిచెప్పాడు. దరిద్రుడికి పెన్నిధి దొరికి నట్లయ్యింది ఆయింటికి వెళ్లి పిలిచాను. ఒక నల్లశైవ్లక్ష్మీ బయటకు వచ్చింది. ఆవిడ నా కులగోత్రనామాలు, చేపే ఉద్యోగం వచ్చే రాబడి అన్నీ అడిగి తెలుసుకున్న తరవాత యిల్లు చూడమంది. రెండుగడులు, రెండువంట గడులు చిన్న పెరడువుంది అద్దె నల్లబై రూపాయ లని చెప్పేసరికి నావుత్సాహమంతా మాయమయ్యింది. తిన్నగా యిల్లు చేరుకున్నాను. నాముఖచూడగానే ఆవిడ దిగాలుపడి “ఏమండీ దొర కనకేనా?” అంది “ఒక చోట యిల్లువుంది అద్దె మాత్రం నల్లబై రూపాయలు, యిల్లంతా మనం తీసుకొని ఒక బాగం ఎవరికైనా యిరవై రూపాయలకు అద్దెకు యిద్దాం.” అన్నాను. దానితో ఆవిడ కళుపెద్దవిచేసి “చాలు ఊరుకోండి వచ్చే డెబ్బైరెండు రూపాయల శీతంలోనూ ఇరవై రూపాయలు యింటిఅద్దె యిస్తే బతుకెలాగడుస్తుంది? చాలాక్రమ పడ్డారుకానీ రేషను షాపుకు వెళ్లి బియ్యం తీసుకురండి!” అంది నందియిస్తూ తిన్నగా ఎండలో రేషను షాపుకు వెళ్లాను, రేషను షాపుచుట్టూ ఆసంఖ్యాకంగా జనం మూగివున్నారు ఆ జనాన్ని తప్పుకొని లోనికి వెళ్లడం సాధ్యం కాదు. అక్కడే నిలబడి చూస్తున్నాను. అజనంలో నల్లగా నీరసంగా వున్న ఒక మనిషి అంటున్నాడు.

“మునుపు వారం రోజుల బియ్యం మూడు రోజులు వచ్చేవి. యిప్పుడు రెండు రోజులూ

రావు" - వాళ్ళముఖాలలో ఏదో భయం - నిరాశ. ఒకొక్కరే బియ్యం తీసుకొని గొణుగుకుంటూ వెళ్ళిపోతున్నారు ఒక ఆరగంటకు కొంతభాగి అయ్యింది. లోనకు వెళ్ళాను, బియ్యం కొలిచి పోకాడు. గోధుమలు నిల్వలేవని చెప్పాడు. ఈ రోజునుండే ప్రారంభమైన ఆరు ఔన్నుల రేషను ఫలితం యిది.

"యిదేమిటి బియ్యం తక్కువతెచ్చేరే!" అంది అవిడ బియ్యంకొలిచి, "ఇవేక నుండి ఆరు ఔన్నులరేషను" అన్నాను.

"ఇద్దరు మనుషులకు రెండున్నర శేర్ల బియ్యం తెచ్చారు. దంపి బాగుచేస్తే రెండుశేర్లు మిగులతాయి. రెండుశేర్లు ఏ నిర్జాత వస్తాయి ముగ్గురు మనుషులకు రేషను రాయిం చండి అంటే ఆకయాలూ అడివీ అంటారు. వాళ్ళుచూడండి యిద్దరు మనుషులకూ నలుగురు పున్నట్లు రాయింతుకున్నారు. అప్పటికీ వాళ్ళకి చాలవు. మీతోవేగడం చాలాకష్టం"

నిజానికి ఈ నాడు రేషను రూల్స్ అక్షరాలా ఎవరు పాటిస్తున్నారు? కూలీనాలి చేసుకునే నిర్వా గ్యులు పలుకుబడి లేని గుమాస్తాలామా; మిగతా వాళ్ళకు తిండికి రవంతకూడా లోటులేదు.

ఆగస్టు పద్నాలుగు

ఉదయం శివాలయానికి ప్రయాణమయ్యింది అవిడ. సావం! మంచిచీర ఒకటిలేదు. శివుడికి అఖిశేకం చేయిస్తే యీదరిద్రం తీరుతుందని అవిడనమ్మకం, అలయానికి వెళ్ళేదారి ముష్టి వాళ్ళతో నిండివుంది. వాళ్ళ ఆక్రందనలు వింటూ ఉంటే జాలి కోపంకూడా వచ్చింది. కర్మసిద్ధాం తంకో కరడు కట్టివున్న భారతదేశం వాళ్ళ అన్య ధూమి, ఈ దేశంలో ముష్టివాళ్లు వుంటేగాని దాతలకు పుణ్యంరాదు. భక్తులు వాళ్ళ ఆర్తనాద లకు ప్రసన్నులై ఒకొక్కొకానీ విసురుతున్నారు. గుడిగంటలు గరిష్టున్నై! ద్వారందగ్గర నిలబడి చూస్తున్నాను, అవిడ లోనకు వెళ్ళింది. పూజారి ముక్కుపొడుం చేత్తో శివుడికి అఖిషేకం చేస్తు న్నాడు. ఒక భక్తురాలు పార్వతికి కుంకంపూజ

మనంగా చేయిస్తోంది. గుడి గంటలు—పూజా రులు వల్లించే మంత్రాలు—దేవాలయ ప్రాంగణ ములో ఆర్తనాదాలు.

సాయంకాలం—చెడిన మనస్సులతో యిళ్ళకు వెళ్ళే గుమస్తాలు: బ్లీడ్ సూట్లలో మోటారుపై తిరిగే దనిక నిరుద్యోగులు; చాలి చాలనితిండితో వీరనంగా నడిచే నిర్వాగ్యులు: ప్రయిరాండ్రతో విహరించే సరసులు: అడుగడుగుకు అడ్డంవచ్చే ముష్టివాళ్ళు: పట్నంలో సాయంకాలమే అందం కనిపిస్తుంది. బిట్టల కొట్టులోంచి రకరకాల కోకలు బయటకు కనిపిస్తున్నవి. జేబులో కావీలేదు. ముందుకు - ముందుకు - యింకా ముందుకు - "ఆరుఔన్నుల రేషనుకు అసమ్మతినభ" సోష లిష్టుల వల్లపోవ్వర్ "స్వాతంత్ర్య దినమునకు ప్రత్యేక ప్రదర్శనం" సినిమాగోల.

ఆగస్టు పదిహేను

కాపీహోటల్ సర్వాంగ సుందరంగా వుంది. ఈవేక నూతనాలంకారాలు కనిపిస్తున్నై. నర్వర్ తెచ్చినకాపీ సరద్యాన్నంగా కాగేకాను. యింకా కడుపు తాళిగా ఉంది. అడుగులు నేమ్మడిగా వడు తున్నై. తిన్నగా ముష్టివాళ్ళ సాక్షాత్కారం! ముందుకు - ముందుకు - యింకా ముందుకు .

జ్యాలెలర్లు పావుపై న యిపుడీవుడే జాతీయ సతాకప్రతిష్ఠాపన అడుగుతోంది. "కలకలా ఆకోకి రేమో...." సినిమాకారు పాడుతూ వెడుతోంది. పొలిసువేన్ వాయువేగంతో వెడుతోంది

"బాబూ! రెండు రోజులమంచి తిండిలేదు. ఒకకావీ!"

"ఫ్లా"

ముందుకు - ముందుకు - యింకాముందుకు. చిరుగుల కోకనుచూసి జార్జెట్చీర నవ్వు తోంది. "అహారనమస్యను పరిష్కరించుటలో కాపీ హోటళ్ళు తక్కుగా తోడ్పడును" దిన పత్రిక ప్రత్యేక సంచికలో ఒకప్రకటన మోటారు కార్ల హారన్ల గోల - వైకిల్ జెల్ . "బాబయ్యా! ధర్మం!"

ముందుకు - ముందుకు - యింకాముందుకు